Kitaaba Daani’el - Lakkofsa Tokko-Dhibba Afurtamii Torba

Gahee Sochii Amantii Siyaasaa Ameerikaa Ijaaru keessatti Shochiiwwan Amantii Taphatan: Paat Robartsan irraa kaasee hanga Christian Coalitiontti

Jeff Pippenger
2024-03-20

Mata-duree darbe sana keeyyata armaan gadiitiin xumurre turre:

> “Humni dinqisiisu raawwatu humni dinqii hojjatu inni spiritualismiin mul’atu, warra namaaf caalaa Waaqayyoof ajajamu filatan irratti dhiibbaa isaa ni hojii irra oolcha. Ergaan hafuurota irraa dhufu, Waaqayyo dogoggora isaanii irratti warra Dilbata didan amansiisuuf akka isaan erge ni labsa; seerotni biyyaas akkuma seera Waaqayyoo abboomamamuu qabu jedhaniis ni mirkaneessu. Isaan hammina guddaa biyya lafaa keessa jiru ni gaddisiifatu; haala naamusaa gad-aanaa ta’e kun xureessuu Dilbataatiin akka dhufe jedhu ragaa barsiisota amantiiis ni deeggaru. Warra dhugaa isaanii fudhachuu didan hundumaa irratti aarri guddaan ni ka’a.” The Great Controversy, 589, 590.

“ଧାର୍ମିକ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଯେ, ନୀତି-ନୈତିକତାର ଅବନମିତ ଅବସ୍ଥା ରବିବାରର ଅପବିତ୍ରକରଣ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ,” ସେହି ଇତିହାସର ଏକ ଚିହ୍ନସ୍ତମ୍ଭ ଅଟେ, ଯାହା ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ-ଉପାସନାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇଯାଏ। ଆମେରିକୀୟ ଟେଲିଏଭାଞ୍ଜେଲିଷ୍ଟ ଏବଂ Christian Broadcasting Network (CBN) ଓ Christian Coalition-ର ସ୍ଥାପକ Pat Robertson, 1988 ମସିହାରେ ରିପବ୍ଲିକାନ ପ୍ରାଥମିକ ନିର୍ବାଚନରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପଦ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥିତା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ। Robertsonଙ୍କର ଅଭିଯାନ ସଂରକ୍ଷଣଶୀଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମତଦାତାମାନଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ କରିବା ଓ ତାଙ୍କର ସୁସମାଚାରବାଦୀ ବିଶ୍ୱାସ ସହ ସମନ୍ୱିତ ସାମାଜିକ ଏବଂ ନୈତିକ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପକ୍ଷରେ ସମର୍ଥନ କରିବା ଉପରେ କେନ୍ଦ୍ରିତ ଥିଲା। ଶେଷକାଳରେ, ଅର୍ଥାତ 1989 ମସିହାରେ, ଅନ୍ତିମ ଆଠ ଜଣ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଜଣଙ୍କ ଇତିହାସରେ, Christian Coalition-ର ନେତା ଓ ସ୍ଥାପକ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପଦ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେଲେ। Reaganଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୟ ଇତିହାସ, ଶେଷ ରିପବ୍ଲିକାନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଇତିହାସର ଏକ ପ୍ରତିରୂପ ଅଟେ।

Murtiin Waaqayyoo haala dubbii darbe irraa The Great Controversy keessatti ibsame sana fi hojii Christian Coalition wajjin wal simatu sana uumuuf jedhu. Christian Coalition rakkoolee naamusaa fi hawaasummaa, obboleettiin White akka ibsituutti warri mootummaa bulchuu keessatti harka qabatan furuu hin dandeenye sanaaf deebii kennuuf dhaabbate. Christian Coalition seenaa Reagan keessatti sochii yeroo dhihoo baay’ee keessatti mul’atu wajjin wal fakkaatu bakka bu’a. Akka raajii ibsutti Christian Coalition balaa seera Dilbataa Blair Bills wajjin walqabate kan waggoota 1880moota fi 1890moota keessatti ture yeroo National Reform Movementtiin fakkeeffame ture. National Reform Movement bara 1888 keessatti hundeeffame; obboleettiin White immoo barruu ishee keessatti sochii sana irratti addatti dubbatte.

> “Inni guddaa saba Waaqayyoo eeggata. Inni guddaan addunyaas eeggata. Wal’aansi yeroo hundumaa keessaa isa baay’ee ulfina qabu amma fuuldura keenya jira. Dhimmoota waggoota

afurtamaa ol ta’aniif irratti aangoo dubbii raajii irratti hundaa’uun akka dhufuuf jiran jennee labsaa turre, ammas ija keenya duratti raawwatamaa jiru. Amma iyyuu gaaffiin fooyya’iinsa Heera mootummaa bilisummaa qalbii daangeessu irratti, seera tumtoota sabaatti dhiyaatee jira. Gaaffiin kabaja Dilbataa dirqisiisuu dhimma fedhii fi barbaachisummaa sabaa keessaa tokko ta’ee jira. Bu’aa sochii kanaa maal akka ta’u sirriitti beekna. Garuu nuti dhimma kanaaf qophoofnee jirraa? Hojii Waaqayyo nuuf kenne, jechuunis balaa fuuldura isaanii jiru sabatti akeekkachiisa kennuu, amanamummaadhaan raawwannee jirraa?”

“There are many, even of those engaged in this movement for Sunday enforcement, who are blinded to the results which will follow this action. They do not see that they are striking directly against religious liberty. There are many who have never understood the claims of the Bible Sabbath and the false foundation upon which the Sunday institution rests. Any movement in favor of religious legislation is really an act of concession to the papacy, which for so many ages has steadily warred against liberty of conscience. Sunday observance owes its existence as a so-called Christian institution to “the mystery of iniquity;” and its enforcement will be a virtual recognition of the principles which are the very cornerstone of Romanism. When our nation shall so abjure the principles of its government as to enact a Sunday law, Protestantism will in this act join hands with popery; it will be nothing else than giving **life to the tyranny which has long been eagerly watching its opportunity to spring again into active despotism**.

“Dhaabbanni Fooyya’iinsa Biyyoolessaa, aangoo seera amantii baasu hojiirra oolchaa, yeroo guutummaatti dagaage sanatti, obsa-dhabuu fi cunqursaa bara darban keessa mul’ataa ture isuma sana ni mul’isa. Yeroo sana koreewwan namootaa aangoo fi mirga Waaqummaa ofitti fudhatanii, bilisummaa yaada amantii humna isaanii abbaa-irree ta’een ni ukkaamsan ture; warri ajaja isaanii morman immoo hidhaa, baqannaa, fi du’aaf dabarfamu turan. Yoo Paaphaasummaa yookaan qajeelfamoonni isaa irra deebi’anii karaa seeraatiin aangoo keessatti seenu ta’e, warra yaada amantii fi dhugaa dogoggora ummata biratti beekamaa ta’eef jedhaniin aarsaa hin goone irratti ibiddi ari’atamummaa irra deebi’ee ni boba’a. Hammeenyi kun dhugoomuuf jedhu irra ga’eera.”

“Yommuu Waaqayyo balaa nu dura jiru nu agarsiisuun ifa nuuf kenne, isa uummata dura kaa’uuf humna keenya keessa jiru hundaan carraaquu yoo dhiifne, akkamitti fuula Isaa duratti qulqulloota taanee dhaabachuu dandeenya? Dhimmicha guddaa kana akeekkachiisa malee akka isaan itti dhufan dhiifnee quufuu dandeenyaa?”

“Seerri Waaqayyoo eeguudhaaf, seerotni namootaa isa hojii malee godhan kana dura dhaabbachuuf, hidhamuu, qabeenya dhabuu, illee jireenya ofii dhabuu irratti balaa fudhachuun wal’aansoo itti fufu tokko nu dura jira. Haala kana keessatti, nagaa fi waliigalteef jedhee, tarsiimoon addunyaa seerota biyya lafaa alaan hordofuu ni gorsa. Akkasumas namoonni muraasni karaa akkanaa kana Caaffata Qulqullaa’oorraa illee ni deggersu: ‘Lubbuun hundinuu abbootii aangoo olii jalatti haa bulu…. Aangoonni jiran hundinuu Waaqayyoon ramadaman.’”

“Garuu bara darban keessatti adeemsi tajaajiltoota Waaqayyoo maal ture? Yommuu

> duuka-bu’oonni du’aa ka’uu Isaa booddee Kiristoosii fi Isa fannifame lallaban, abbootiin aangoo isaanii maqaa Yesusiin kana caalaa akka hin dubbanne yookaan akka hin barsiifne isaanii ajajan. ‘Pheexirosii fi Yohaannis garuu deebisanii akkana isaaniin jedhan, Isin caalaa Waaqayyoof dhaga’uun fuula Waaqayyoo duratti sirrii ta’uu isaa yookaan sirrii ta’uu dhiisuu isaa ofuma keessan murteessaa. Nu wantoota argine fi dhageenye dubbachuu dhiisuu hin dandeenyu.’ Isaan oduu gaarii fayyinaa karaa Kiristoosiin argamu lallabuu itti fufan, humni Waaqayyoo immoo ergaa sanaaf ragaa ba’e.” Testimonies, volume 5, 711–713.

Murtiin Waaqayyoo yeroo dhihootti naannoo hawaasummaa, dinagdee fi amantii keessatti Ameerikaa keessaa haala tokko ni uumu; haalli sunis hooggantoonni amantii haaromsa safuu uummataa akka waaman jalqabuuf loojikii ni uuma, akkuma kanaan dura bara 1880mootaa fi 1890mootaa keessatti fakkeeffamee ture, achiis irra deebi’amee seenaa pirezidaantii yeroo dhuma bara 1989tti mallatteesse keessatti mul’ate sana. “Qormaanni guddaan saba Waaqayyoo eeggata. Qormaanni tokko addunyaa eeggata.” Obboleettiin White gaaffii lama gaafatti: “Yommuu Waaqayyo balaa fuuldura keenya jiru agarsiisuudhaan ifa nuu kenne, yoo nuti waan kana uummata duratti dhiheessuuf humna keenya keessa jiran hundaan tattaaffii gochuu daganne, akkamitti fuula Isaa duratti qulqulloota taanee dhaabachuu dandeenya? Dhimmicha ulfaataa kana akeekkachiisa malee akka isaan qunnaman dhiisnee quufuu dandeenyaa?”

Ifni kami ifa isa dura keenya fuuldura jiran argisiisu jiraate, yoo ifni akkasii hin turre ta’ee immoo, ergaa akeekkachiisaa sana matumaa dhaga’anii kan hin beekne yoo ta’e, ergaa akeekkachiisaa sana hin dhiheessineef Waaqayyo jaalala qabeessi akkamitti saba Isaa itti gaafatamoo godha? Dubbisaa jaallatamaa, ifa barruulee kanaan bakka buufameef ati itti gaafatamaa ni taata.

Ibsa bal’inaan armaan gadii humna ajaja diimookraatawaa, humna raajii sobaa riphaabilikaanaa, humna paaphaasummaa, Islaamaa fi waldaa Adveentistii Laa’odiiqeeyaa, akkasumas Israa’el isa dhugaa barruulee kana keessatti ibsaman, aangawoonni jiran akka dubbii jibbiinsaa ta’etti ilaalu; garuu isaan ergaa Dubbii Waaqayyoo isa mala “sarara irratti sararaa” jedhuun hundeeffamee dha; sararoonni sunis murtiin Waaqayyoo hammaan isaanii akka dabalaa fi irra deddeebiin raawwatamuu isaanii akka jabaachaa jiru iyyaa jiru.

Akka raajii, Waldaan Kiristaanaa kan bara xumuraa dura seenaa keessatti walitti dhufe sana, jechuunis bara 1989tti, hojii hiika caalaatti guddaa qaba; inni qofa walbira qabamuu waggoota 1880mootaafi 1890mootaa miti. Kutaa amma caqasne keessaa kan Siister Waayit irraa ta’e keessatti, isheen spiritizimii akka kara keessaa tokkootti addunyaan lamaan keessaa keessaa keessaa keessaatti Seexanaan booji’amtu adda baasti; sana booda, dinqiiwwan inni raawwachuuf jedhu ilaalchisee jechoota muraasa dubbatti.

Bara filannoo 1988 booda, jechuunis dhufaatii Christian Coalition booda, mootummaa jawwee, mootummaa bineensaa fi mootummaa raajii sobaa keessatti mul’ata dinqiiwwan seexanaa guddaan tokko mul’ate. Dhufuu Seexanni Masiihii fakkaatee erga seerri Dilbataa yeroo dhiyootti Ameerikaa keessatti dhufu booda ta’u agarsiisu waan ta’aniif, mul’atawwan kana sirriitti wal-qindeessuun barbaachisaa dha.

Adda Kaatolikummaa keessatti, bara 1990moota keessatti addunyaan mul'ata "Dursitee Maariyaam" jedhamtu sanaa ni ilaalaa ture; kana wajjinis dinqiiwwan fakkiiwwan qulqulloota keessaa dhiigatuu, dinqiiwwan mul'atawwan samii keessatti mul'atan, samii duumessa hin qabne irraa baallii daraaraa roobu, akkasumas dinqiiwwan Seexana irraa dhufan gowwoomsaa biroo ni turan. Yeroo sana keessatti godaannisiwwan amantii kumaatamaan lakkaa'aman, namoota addunyaa mara irraa dhufan, tuuta guddaadhaan raawwatamaa turan; isaanis soba gowwoomsaa taateewwan kanaan raawwatameetti harkifamanii turan. Waa'ee isaanii kitaaboleen barreeffaman; gaazexeessitoonni qoratan; barruuleen akka Time fi Newsweek fuula isaanii isa duraa irratti wantoota kana agarsiisan.

Lafa bofa keessatti waaqolii Hindu kanneen Indiyaa keessatti argaman, waaqa tolfamoon sun qurxummii yookaan geejjiba dhugaatii aarsaa afaan isaanii irratti kaa'ame dhuguudhaan dinqiiwwan Seexana irraa madde mul'isan. Dhimmi kun kan ganda xiqqoo tokko keessatti Indiyaa jalqabame, akkuma raacota Gibxii, guutummaa biyyattii keessa babal'ate. Oduun televiiziyoonaa BBC dhimma kana irratti ibsa dhiheesse; achumaanis, gabaasaan BBC kan televiiziyoonaa irratti dubbatte, "Bor gara Muuziyeemii Landan deemnee tokko waaqa tolfamoo Hindu keessaa bircuu aannanii yoo dhiheessine maal ta'a laata?" jedhee gaaffii kaase. Oduun galgalaa guyyaa itti aanu immoo gabaasaa isauma sana Muuziyeemii Landan keessatti agarsiise; kaameeraawwan yeroo waraabanittis, inni waaqa tolfamoo Hindu guddaa sanaaf bircuu aannanii dhiheesse. Yeroo bircuun sun hidhii waaqa tolfamichaa tuqetti, aannani sun battalumatti gara waaqa tolfamichaatti xuuxame.

Keessatti hafuuraa raajiiwwan Hindiiwwan Ameerikaa keessatti, buffaloon adiin "Miracle" jedhamtu guyyaa Hagayya 20, 1994tti, qonnaa Dave fi Valerie Heider kan Janesville, Wisconsinitti dhihoo jiru irratti dhalatte. Miracle rifeensa adii qabattee dhalatte; dhaloonni ishees namoota tokko tokko biratti akka raawwii raajii dhaloota Ameerikaa keessaa tokkootti ilaalame. Aadaa dhaloota Ameerikaa garaagaraa keessatti, dhalachuun buffaloo adii taatee qulqulluu fi hiika guddaa qabdu ta'ee ilaalama; kunis tokkummaa, nagaa, fi haaromsa hafuuraa agarsiisa. Miracle xiyyeeffannoo bal'aa argatte; namoota hedduudhaafis mallattoo abdii fi hiika hafuuraa taate. Raajiin buffaloo adii seenaa durii irraa madde; amantii hafuura-waaqeffannaa dhaloota Ameerikaa keessatti hambaalee isaanii hundumaa keessaa isa caalaa qulqulluu ta'e wajjinis kallattiidhaan walitti hidhata qaba; sababiin isaas seenaa jalqabaa buffaloo adii keessatti "piece pipe" jedhu aadaatti kan galfame achuma keessatti waan ta'eefi.

Bara 1994, keessatti mootummaa raajii sobaa Pirootestaantizimii gantummaa keessatti, sochiin Kolfa Qulqulluu, kan eebba Toronto jedhamuunis beekamu, Amajjii 1994 keessa Mana Kiristaanaa Toronto Airport Vineyard (amma Catch The Fire Toronto jedhamuun beekamu) magaalaa Toronto, Ontario, Canada keessatti jalqabe. Yeroo walga'iiwwan haaromsa jedhuun paastaroota John fi Carol Arnottiin geggeeffaman keessatti, mul'anni kolfi to'atamuu hin dandeenye, akkasumas agarsiifamni biraa kan akka hollachuu, boo'uu, fi kufuu, yookaan bineensota fakkeessuu fi sagalee bineensotaa baasuu (kan yeroo baay'ee "Hafuura keessatti ajjeefamuu" yookaan "Gooftaa keessatti machaa'uu" jedhamee waamamu) warra walga'ii irratti argaman gidduutti mul'achuu jalqabe.

Qophii fi mul’achuuwwan biroonis hirmaattotaatiin argamuu fi hojii Hafuura Qulqulluutti hirkifamanii ibsaman; kana irraa ka’uunis taateen sun “Qophii Qulqulluu” jedhamee ibsamuuf jechi sun hojii irra oole. Walga’iileen haaromsaati kanneen Toronto Airport Vineyard Church keessatti geggeeffaman xiyyeeffannaa fi daawwattoota addunyaa guutuu irraa hawwatanii, kunis sochiin sun gara waldoota amantii fi hawaasota birootti akka babal’atu taasise. Namoonni addunyaa guutuu irraa qophii sana muuxachuuf dhufan; yeroo gara waldoota amantii isaanii ofiiitti deebi’anis, waldoonni sun yeroo baay’ee achi irraa ka’anii mul’achuuwwan shayxaanummaa walfakkaatan agarsiisuu jalqabu turan.

Paatii Roobartsan bara 1960 keessatti Christian Broadcasting Network (CBN) hundeesse. CBN miidiyaa televijiinii sagantaalee Kiristaanaa qofaaf of kennan keessaa isa jalqabaa keessaa tokko ture; akkasumas guddina indaastirii tamsaasa Kiristaanaa keessatti Ameerikaa keessatti gahee guddaa taphateera. Waggoota hedduu keessatti, CBN tamsaasa fi dhiibbaa isaa karaa televijiinii, raadiyoo, fi miidiyaa dijitaalaa babal’ifachuun, dhaabbilee miidiyaa Kiristaanaa addunyaa keessaa gurguddoo keessaa tokko ta’eera.

Bara 1988tti inni Waldaa Kiristaanaa Isaanii Hirmaachisu, Christian Coalition, hundeessee, Pirezidaantii Ameerikaa ta’uuf dorgome. Amantiin isaa madda isaanii National Reform Movement fi Lord’s Day Alliance irraa bu’u. Dhaabbileen lamaan sunis bara 1888tti jalqabamanii, sirna hawaasummaa garaagaraa qajeelfama Kiristaanaa irratti hundaa’e deeggaran; isaan keessaa dhorkaa dhugaatii alkoolii, mirga dubartootaa filatamuu fi filachuu, akkasumas Sanbata (Dilbata) akka guyyaa boqonnaa fi waaqeffannaa kabajamu ni argamu. Sochiin kun pirootestaantummaa wangeela lallabuu irratti dhiibbaa qabaatee, “biyya Kiristaanaa” seera mootummaa Macaafa Qulqulluu irratti qajeelfame hundeessuuf barbaade. Robertson qajeelfamoota wal fakkaatan National Reform Movement fi Lord’s Day Alliance lamaan isaanii wajjin bakka bu’e. Sababa kanaafis, inni akkasuma Regent University hundeesse.

Paati Raabartsan bara 1977 keessa Yuunivarsiitii Reejent hundeesse; kunis barsiisa Kaatolikii kan Wiiliyaam Miilar ija jabinaan morme wajjin waliigaltee keessa ture. Kaatolikizimii fi Pirootestaantizimii gantuu mala hiikkaa Macaafa Qulqulluu seexanaa fayyadamu; innis, firiiwwan xuraa’oo kanneen biroo keessaa tokko ta’ee, Yesuus dhugumaan deebi’ee dhufuudhaan dura waggaa kuma tokko nagaan akka jiraatamu jedhu amantii uuma. Raabartsan yuunivarsiitiin isaa dhiiraa fi dubartoota mootummaa Kiristoos kan waggaa kuma tokkoo sana, yeroo Miliniyeemii Macaafa Qulqulluu keessatti ibsame, geggeessan ta’uuf leenjistu jedhee amana. Jechi “reejent” jedhu nama biyya keessaa ala ta’eef bakka bu’aa yookaan itti-aanaa bulchaa yookaan mootii tokkoo ta’ee hojii raawwatu jechuudha.

Yeroo dhumaatti kan ga’u bara 1989 dura, yoo xiqqaate bara 1960 irraa eegalee, jaarmiyaaleen ammayyaa warra bara 1888 keessatti seera Dilbataa dhiibbaa irratti argaman sun, seenaa keessatti mul’atanii turan. Bara 1989 booddee, mul’annoowwan saaxilamoo Seexanaa wantoota sadii mootummaa amantii kan bineensaa guddaa, bineensaa, fi raajii sobaa ta’e hunda raasan. Yesus yeroo hundumaa dhuma waan tokkoo jalqaba waan tokkoo wajjin walqabsee adda baasa; akkasumas bara 1989, “yeroo dhumaa” kan jedhu keessaa Daniel boqonnaa kudha tokko lakkoofsa afurtama keessatti, yeroo raajii tokko kan seera Dilbataa dhihoo dhufu lakkoofsa

afurtama tokko keessatti xumuramu jalqaba. Yeroo seerri Dilbataa sun dhufu, Seexanni akka Kiristoosiitti “of fakkeessuun” mul’ata; hojii isaa isa gowwoomsaa culmataa ta’es, dinqiiwwanii fi fayyisuuwwan wajjin, achitti jalqaba.

Seenaan yeroo raajii sanaa jalqabu hojii sochii Pirootestaantii gantuu tokkoo adda baasa; hojii sunis seera Dilbataa geessisa; seerri sunis 1989, jalqaba yeroo sanaatiin fakkeenyeffamee ture. Bara 1989 keessa “gaddisi” “golgaa sibiilaa” jedhu diigame; dhuma yeroo kanaattis “gaddisi addaan-baasuu Waldaa fi Mootummaa” diigama. Jalqabni yeroo sanaa pirezidaantota lama isa jalqabaa pirezidaantota saddeet isa dhumaa keessaa mallatteessa. Jalqabni sun papaasummaan diina isaa kan ta’e waaqeffannaa-dhabuu Sooviyeet Yuuniyoon keessatti mo’achuu isaa mallatteessa; inni dhumaa immoo papaasummaan diina isaa kan ta’e Pirootestaantummaa Ameerikaa keessatti mo’achuu isaa mallatteessa. Jalqabni sun pirezidaantii saddeet sana keessaa isa jalqabaa (miseensa Paartii Riphaabilikaanii) kan diina Kiristoosii raajii Macaafa Qulqulluu wajjin harka wal qabatu adda baasa; xumurni immoo pirezidaantii saddeet sana keessaa isa dhumaa kan diina Kiristoosii raajii Macaafa Qulqulluu wajjin harka wal qabatu mallatteessa. Pirezidaantiin jalqabaa sun gaddisa sana diigsisuuf itti gaafatamaa akka ta’e hubatama; inni dhumaa immoo isa gaddisa sana ijaaru ta’a.

Bara 1960 irraa jalqabee hanga yeroo dhumaa kan ta’e 1989tti, Sochiin Haaromsa Biyyoolessaa ammayyaa ni jalqabe. Filannoo sana booddee, dinqiiwwan Seexanaa ni jalqaban. Seera Dilbataa dura mul’anni dhumaa kan warra haaromsa biyyoolessaa mataa siyaasaa isaanii irra deebi’anii ni ol kaasuu. Yeroo Seerri Dilbataa ga’u, yeroo hojii dinqisiisaa Seexanaa ni dhufa. Seera Dilbataa dura, akka dirqama raajii ta’etti, murtiileen jiraachuu qabu; isaanis badhaadhina biyyoolessaa Ameerikaa Qaxxaamuranii dhabamsiisuu qofa utuu hin ta’in, murtiileen sun akka dirqama raajii ta’etti hamma sodaachisaa fi cimaa ta’uu qabu; kanaanis loojikiin sun akka dhaabatu godhama, warri sochii haaromsa biyyoolessaa isa dhumaa keessa jiran, jechuun Biyyoolessitoota Kiristaanaa, sababii murtiiwwan sanaa akka ta’e lammiilee waan isaan Guyyaa Gooftaa jedhanii waaman xureessan ta’uun isaanii adda baasanii ibsuu akka danda’aniif.

Nuti aanaan itti aanu keessatti qorannaa kana itti fufna.

> “Ummatni keenya ilaalcha loleeffataa isaan keessa turan sana keessatti yoo itti fufan, Waaqayyo Hafuura Isaa isaan irratti dhangalaasuu hin danda’u. Isaan Isa wajjin hojjechuuf qophaa’oo miti. Haala jiruuf dammaqanii hin jiran, balaa isaan irratti sodaachisaa jiru illee hin hubatan. Isaan amma, yeroo kam iyyuu caalaa, barbaachisummaa of-eeggannoo fi tarkaanfii waliigalaa isaanii dhaga’uu qabu.”

> “Hojii addaa ergamaa sadaffaa barbaachisummaa isaa keessatti hin mul’anne. Waaqayyo saba Isaa akka sadarkaa har’a isaan irra jiran kana caalaa baay’ee dura bu’anii jiran barbaade. Amma garuu, yeroo isaan hojiitti ka’uu qaban dhufee jiraachuu isaa keessatti, qophii godhachuu qabu. Yommuu Warri Haaromsa Biyyaalessaa bilisummaa amantii daangessuuf tarkaanfiiwwan dhiibuu jalqaban, namoonni keenya aangoo qaban haala sanaaf dammaqoo ta’uu qabanii fi yaaliiwwan kana fashaleessuuf cimanii hojjechuu qabu turan. Ifni—dhugaan yeroo ammaa isa yeroo kanaaf saba keenyaaf barbaachisaa ture—saba keenya irraa

dhokfamee turuun tartiiba Waaqayyoo miti. Tajaajiltoonni keenya ergaa ergamaa sadaffaa kennan hundi ergaan sun maal akka of keessaa qabu dhugumaan hin hubatan. Sochiin Haaromsa Biyyaalessaa namoota tokko tokko biratti akka waan baay'ee barbaachisaa hin taaneetti ilaalamee, kanaaf xiyyeeffannaa guddaa itti kennuun barbaachisaa akka hin taane yaadaniiru; akkasumas akkas gochuun gaaffiiwwan ergaa ergamaa sadaffaa irraa adda ta'an irratti yeroo dabarsuu ta'a jechuun illee itti dhaga'ameera. Obboloonni keenya ergaa yeroo kanaaf ta'e kana akkasitti hiikaniif Gooftaan isaanii haa dhiisu."

Namoonni yeroo amma kanaa keessa jiraniif balaa jiru ilaalchisee dammaqfamuu qabu. Eegdota warra eegumsaa jiran ni rafaniiru. Nuyi waggoota hedduudhaan duubatti hafneerra. Eegdota ijoo ta'an of eeggannoo cimaa fudhachuuf barbaachisummaa ariifataa jiru haa hubatan; akka carraa balaa kana arguu isaanii isaaniif kenname hin dhabneef.

"Yoo namoonni dura bu'an walga'iiwwan keenya keessa jiran amma ergaa Waaqayyo irraa isaanitti ergame fudhachuu baatan, hojii irratti hiriiranii dhaabbachuu baatan immoo, waldoonni miidhaa guddaa ni arku. Yommuu eegduun goraadee dhufaa jiru argee malakata sagalee ifa ta'een afuufu, sabni sarara sana guutuu akeekkachiisa sana ni deebi'ee labsu, hundinuus lolaaf of qopheessuuf carraa ni argata. Garuu baay'ee yeroo hoogganaan shakkii keessa dhaabbatee ture, akka waan, 'Nu ariifannaa guddaa keessa hin seenin. Dogoggorri ta'e jiraachuu danda'a. Qilleensa sobaa ol kaasuu irraa of eeggannoo gochuu qabna' jedhuutti mul'ata. Shakkiin isaa fi mirkaneeffannaa dhabuun isaa iyyuu, 'Nagaa fi nagummaa' jedhee iyyayaa jira. Hin rifatinaa. Hin sodaatiinaa. Dhimmi fooyya'insa amantii kanaa hamma barbaachisu caalaa guddisamee dubbatameera. Sochiin kun hundinuu ni cal'a' jedha. Akka kanaan inni dhugumaan ergaa Waaqayyo irraa ergame ni ganee, akeekkachiisni waldoota dammaqsuuuf qophaa'e hojii isaa hojjechuu hin danda'u. Malakanni eegduu sagalee ifa ta'e hin kennu, sabnis lolaaf of hin qopheessu. Eegduun akka shakkii isaa fi tursiisaa isaatiin lubbuun badiisaaf hin hafne of haa eegu; dhiignis isaanii harka isaa irraa akka gaafatamu."

"Waggaa waggoota hedduudhaaf seerri Dilbataa biyya keenya keessatti akka ba'u ilaalaa turre; amma immoo sochiin sun nu bira ga'ee jiru kana keessatti, ni gaafanna: Uummanni keenya dhimma kana irratti dirqama isaa ni raawwataa? Sadarkaa ol kaasuudhaan warra mirgaa fi carraa amantii isaanii kabajan gara fuulduraatti waamu keessatti gargaaruu hin dandeenyu ree? Yeroon warri nama irra caalaa Waaqayyoof ajajamu filatan harka cunqursaa akka dhagahaniif dhiyaachaa ariifata. Egaa abboommiiwwan qulqulluu Isaa miilla jalatti yeroo dhidhiitaman nuti cal'isuudhaan Waaqayyoon ni salphifnaa?"

"Addunyiin Pirootestaantii ilaalcha isheetiin Roomaaf laafina yeroo gootu kana keessatti, haa dammaqnu; haala jiru hubachuufii wal'aansoo fuuldura keenya jiru hiika isaa sirriitiin ilaaluuf. Eegdonni amma sagalee isaanii haa ol kaasanii ergaa yeroo kanaaf dhugaa amma jiruu ta'e haa labsan. Namootaaf seenaa raajii keessatti iddoo amma jirru haa agarsiisnu; akkasumas hafuura Pirootestaantummaa dhugaa kakaasuu yaallee, addunyaa guutuu bilisummaa amantii yeroo dheeraaf itti gammadaa turre sanaa gatii isaa akka hubatu haa dammaqsinu."

"Waaqayyo akka dammaqnu nu waama; dhumni dhi'oo dha. Sa'aatiin hundi kan darbaa jiru

mana murtiiwwan samii keessatti sochii ittiin saba lafa irratti qooda isaanii wantoota guguddoo yeroo dhiyootti nu irratti banaman keessatti raawwatan qopheessuuf oola. Yeroowwan darban kun, kanneen nuuf gatii xinnoo fakkaatan, fedhiiwwan bara baraatiin ulfaatoo dha. Isaan jireenya bara baraatiif yookaan du’a bara baraatiif hiree lubbuuwwanii bocaa jiru. Dubbiin har’a gurra sabaatti dubbannu, hojiiwwan hojjechaa jirru, hafuurri ergaa nuti baachaa jirru, urgaa jireenyaa gara jireenyaatti yookaan urgaa du’aa gara du’aatti ta’a.”

“Yaa obboloota koo, fayyinni keessan mataa keessanii, akkasumas mootummaa lubbuuwwan kaanii, qophii isin amma qoricha nu dura jiruuf gootan irratti akka hundaa’u ni hubattu moo? Jabaatinaa hinaaffaa sanaa, amantii fi of kennuu sana qabaattuu, kan yeroo mormiin isin irratti fidamutti akka dhaabbattan isin dandeessisu? Yoo Waaqayyo karaa koo dubbate ta’e, yeroo tokko ni dhufa yeroo isin fuuldura gorsitootaa dhiyaattanitti, mootummaa dhugaa hundi isin qabattan sirriitti qeeqama cimaadhaan qoramu. Yeroon namoonni baay’een amma akka badutti gad dhiisaa jiran, ajaja Waaqayyo innoo kenneef, balaa dhihaachaa jiruuf of qopheessuuf kennamuu qaba.” Testimonies, volume 5, 714–716.